

Az elektronikus időszaki kiadványok nyilvántartása az ISSN nemzetközi regisztrációs rendszerében

GAZDAG Tiborné

Elhangzott a Magyar Periodika Kör 1997. évi őszi konferenciáján, mely az Országos Széchényi Könyvtárban 1997. november 20-án került megrendezésre. Az elektronikus dokumentumok a könyvtárakban témamegjelöléssel.

Bevezetés

Az ISSN nemzetközi rendszerének létrehozása (1972) óta a rendszer érdekeltségi körét jelentő időszaki kiadványok minden tekintetben jelentős változásokon mentek keresztül. Gondoljunk akár a kiadványok, akár a kiadványtípusok számszerű növekedésére, vagy a megjelenési formák sokféleségére, melyek magukon hordozzák a tipográfiai és reprográfiai fejlődés jegyeit, vagy éppenséggel (napjainkban egyre inkább) függetlenítik magukat a közélet e hagyományos eljárásától. Például, a dokumentumok megjelenhetnek hang- vagy videókazettán, mikrofilmen vagy mikrofilmlapon, és számítógéppel olvasható formában is: mágnes- vagy kompaktlemezen, sőt, akár számítógép-hálózaton is. Az ISSN nemzetközi hálózatnak következetesen lépést kell tartania ezen jelenségekkel, hogy célját megvalósíthassa, azaz a tudomány valamennyi területén megjelenő időszaki kiadványokról számítógépes nyilvántartást vezessen. A Párizsban székelő ISSN Nemzetközi Központ, valamint a rendszerben mű-

ködő több mint 60 ISSN nemzeti központ együttesen felelősek a világ időszaki kiadványtermésének tipológiai elbírálásáért, ISSN-nel történő azonosításáért, a kiutalt ISSN-ek helyes használatának ellenőrzéséért, az azonosított kiadványok nyilvántartásba vételéért, és az e nyilvántartásokból összeváltó nemzetközi adatbázis építéséért és karbantartásáért.

Elvi alapok

A nemzetközi nyilvántartási rendszer létrehozása egységes alapelvek alkalmazását és egybehangzó szemléletet feltételez a résztvevők oldaláról. Az alapelveket szolgáló előírásokat a rendszer kézikönyvvel rögzíti, a gyakorlati megvalósítás összehangja érdekében pedig az ISSN nemzeti központok vezetői minden évben összeülnek a problémák és a teendők megvitatására.

A bevezetőben említett változások, különösen pedig a nyomtatottól eltérő hordozón megjelenő publikációk az ISSN számadás és nyilvántartás rendszerét válaszádsra készítették. Az ISSN nemzeti központok igazgatóinak 1990. évi ülésén, Lisszabonban, már arról folyt a vita, hogyan kezeljék a hálózati központok az olyan mágneslemezeket vagy kompakt lemezeket, melyek tartalma egy-egy időszaki kiadvány. A kérdés megoldásához a vita fórum a kézikönyvben foglalt alapelvekhez nyúlt vissza. A rendszer előírásai a kezdetektől fogva külön figyelmet szenteltek a folyóiratok, újságok különféle kiadváltozatainak, melyeket az illetékes központok önálló ISSN számokkal azonosítottak, és elkészítették saját rekordjaikat. Így kaptak külön azonosítót például országos napilapjaink budapesti és vidéki kiadváltozatai, vagy a statisztikai kiadványok idegen nyelvű függelékekkel ellátott, illetve anélkül megjelenő változatai, sőt, egyes folyóiratok síkírásos és Braille írásos kiadásai is.

Ebbe a kiadváltozatokat megkülönböztető nyilvántartási rendszerbe magától értetődően illeszkedett be egy-egy időszaki kiadvány számítógéppel olvasható formában terjesztett változata. Maga az ISSN rendszer is, már akkoriban többféle fizikai hordozón tette hozzáférhetővé periodikusan megjelenő regiszterét: mágnesszalagon és mikrofilmlapon – mindkét variánst saját ISSN azonosító számmal ellátva.

Az amerikai kollégák számára azonban nem volt ilyen egyszerű a kérdés, ott ugyanis némelyik nem nyomtatott időszaki kiadvány egy hordozóféleségen belül is többféle variánsban jelent meg: különféle kicsinyítési fokozatokkal előállított mikrofilmlapon, vagy különböző méretű mágneslemezeken, vagy többféle karakter kódtábla felhasználásával. Végül az ISSN rendszer úgy oldotta meg a problémát, hogy az egyfajta fizikai hordozón belüli eltérő formátumok alkalmazását nem tekinti önálló kiadási tevékenységnek, így további ISSN-ekre és

bibliográfiai rekordokra ezekben az esetekben nincs szükség.

Megjegyzésképpen: ebben az időben – tehát 1990-ben – Magyarországon mindössze 5 folyóiratról tudunk, amely mágneslemezen, vagy mágneslemez melléklettel jelent meg. Az első e műfajban a Cédrus Elektronikai és Szolgáltató Kiszövetkezet mágneslemez kiadványai voltak: a *Floppy lap* (1988-tól 1992-ig), *A bankár* (1989-től 1992-ig) és az *Alaplap* (1989-től 1990-ig), amely aztán három nyomtatott kiadványra vált szét, melyek közül az egyik megtartotta az *Alaplap* címet és mágneslemez melléklettel került megjelenésre (1990-től 1993-ig). E kiadványokon kívül ezidőben csupán az Országgyűlési Könyvtár által közreadott *Pressdok* jelent meg mágneslemezen (1989-től kezdve).

Visszatérve a bonyolultabb jelenségekhez: az amerikai kollégák gondjait tovább fokozta, hogy nagy mikrofilm-előállító cégek vették kézbe a könyvtári dokumentumok állományvédelmi célú reprodukálását, így az is előfordulhat, hogy az ilyen mikrofilmek kereskedelmi forgalomba kerülnek. Míg a dokumentumok állományvédelmi célú mikrofilmzése alapvetően nem jelenti azt, hogy ezzel egy új, önálló kiadváltozat keletkezik – addig a mikrofilmen is, és nyomtatásban is közreadott és terjesztett periodikumok esetében mégiscsak önálló kiadványokkal, kiadváltozatokkal állunk szemben.

Az előbbieken vázolt problémamegoldások eredményeként kikristályosodott ISSN számadási alapelvek fogalmazódnak meg az időszaki kiadványok azonosító számozását szabályozó nemzetközi szabvány, az *ISO 32972* – közkeletű hazai nevén ISSN szabvány – revideált változatában is, amely (a vonatkozó jóváhagyási eljárások befejeztével) megjelenés előtt áll. Eszerint: időszaki kiadványnak minősül, és ezért ISSN számra jogosult – fizikai hordozójára való tekintet nélkül – minden olyan kiadvány, amely egymást követő részegységekből áll, és a befejezetség szándéka nélkül periodikusan

vagy szabálytalan időközökben egyazon címen megjelenik.

Új mezők és kódok

Az ISSN szabvány és az ISSN kézikönyv szerint tehát az ISSN nemzeti központoknak el kell készíteniük a hazai impresszumú időszaki kiadványok azonosító leírását (bármely hordozón jelenik meg a kiadvány), és a rendszer csereformátumában kell azokat továbbítaniuk a nemzetközi adatbázis számára. Az ISSN rendszer csereformátuma a USMARC csereformátumon alapul, így az elvi megállapodásokat követő rekordszerkezetbeli változtatások is a USMARC-ból erednek.

Szükség volt egy kódra, amely azonosítja a hordozót, és szükség volt egy új mezőre, amely kapcsolatot létesít a különböző hordozókon publikált kiadványváltozatok között. A rekordszerkezet módosításáról, azaz a USMARC-ban kidolgozott lehetőségek átvételéről 1993-ban döntött az ISSN nemzetközi hálózata. Eszerint az információs kódokat tartalmazó 008-as mező bővült egy *k* almezővel, melyben egy 2 karakter hosszúságú kód fejezi ki a hordozó mibenlétét – a különböző hordozókon megjelenő kiadványváltozatok közti rekordkapcsolatok létrehozása pedig a 776-os alkalmazásával történik.

A módosult csereformátumra történő átállást természetesen minden egyes nemzeti központ adat szolgáltatási rendszerében végre kellett hajtani, miközben a nemzetközi adatbázisnak is fel kellett ké-

1. ábra

Keresés az ISSN nemzetközi regiszterének kísérleti, online változatában, az *ISSN Online*-ban (<http://www.issn.org/search>)

ISSN Online expert search screen

Query : online
 Word count : online: 704
 Matching query : 704
 Search time : 0:000

Display records Page 1 of 8, records 1 to 100

ISSN	C.C	DATES	KEY TITLE
☐ 1208-0195	CAN	1996-9999	!Earshot (Calgary. Online)
☐ 1326-2270	AUS	1994-9999	AAO newsletter (Online) Anglo-Australian Observatory newsletter(Online)
☐ 1207-7704	CAN	1997-9999	Ability network (Online)
☐ 1087-2302	USA	1995-9999	<The >ABQ correspondent (Online ed.)
☐ 1402-4020	SWE	1996-9999	Access (Stockholm. Online) Web access
☐ 1081-3306	USA	1995-9999	Activists online
☐ 1326-2262	AUS	1994-9999	AdLib (Townsville. Online)
☐ 1063-2255	USA	1992-9999	Advances in online public access catalogs
☐ 1402-4055	SWE	1996-9999	Affarsresenaren (Online)
☐ 1075-2536	USA	1993-9999	Africa news online Africa news on-line
☐ 1239-4386	FIN	1995-9999	African newsletter on occupational health and safe
☒ 0807-0229	NOR	1996-9999	Akershusveilgeren (Online)
☒ 0807-0695	NOR	1995-1995	Aktiv (Oslo. 1995. Online) Velkommen til Aktiv
☒ 0807-0423	NOR	1996-9999	Aktuell rapport (Online)
☒ 0807-7827	NOR	1997-9999	Alle menn (Online)
☐ 1082-1463	USA	1995-9999	<The >America Online guide to multimedia online Multimedia online

szülnie a módosított formátumú rekordok fogadására. A legegyszerűbben azok a nemzeti központok tudtak eleget tenni e követelményeknek, amelyek bejelentési kötelezettségüket adatlapokon keresztül teljesítik, és ezen adatlapok számítógépes rögzítését a párizsi nemzetközi központ végzi el. Nem jelentett gondot az átállítás azoknak a hálózati központoknak sem, amelyek az ISSN nemzetközi központ által rendelkezésre bocsátott és folyamatosan karbantartott ISSN-OSIRIS adatbázis-kezelő programot használják nemzeti adatbázisuk építésére és egyben az új rekordok exportálására. A párizsi központ 1994 nyarára ellátta az OSIRIS-felhasználókat – köztük a Magyar ISSN Nemzeti Központot is – egy megfelelően módosított programverzióval. A belső fejlesztésű programokkal és adatkonverzióval dolgozó, az adatszolgáltatást mágneslemezen, vagy méginkább mágnesszalagon teljesítő központok a szükséges számítógépes fejlesztést maguk végezték el.

A technikai fejlesztéssel együtt azonban a nemzeti központoknak az eddig bejelentett rekordjaikat is felül kellett vizsgálniuk, hogy saját adatbázisrészükben a hordozó kódjának feltüntetése megfeleljen a valóságnak. Kisebb adatbázisok esetében ez a felülvizsgálat csak néhány rekordot érintett – így például, a magyar adatbázisban a továbbfejlesztett szoftverre történő átálláskor, 1994-ben, összesen 8 rekordot kellett módosítani. A nagyobb központok esetében azonban többszáz rekord felülvizsgálatát igényelte az új rekordszerkezet alkalmazása (pl. az Egyesült Államok esetében mintegy 700 az érintett rekordok száma). Amint az eltelt évek bebizonyították, ilyen mennyiségű módosított rekord elkészítése a folyamatos feladatok teljesítése mellett meghaladta a nagy adatbázis-kezelők erejét. A nemzetközi központ éppezért a teljes csererekordok helyett kész fogadni olyan gépi listákat is, melyek az ISSN azonosítóhoz hozzárendelik a nyomtatott formától eltérő hordozó kódolt megjelölését, azaz a 008~~ek~~ almező tartalmát és az esetleg hiány-

zó bibliográfiai kapcsolatot tartalmazó 776-os mezőt.

A nyomtatottól eltérő kódok bejelentésének hiányában a nemzetközi központ a kérdéses ~~ek~~ almező (pontosabban: pozíció) alkalmazását csak oly módon tudná bevezetni a teljes adatbázisban, hogy alapértékként a nyomtatott hordozó kódjával tölti fel a rekordokat, ahol egyéb információ nem áll rendelkezésére. Erre azonban mindmáig nem került sor – bár nyilvánvalóan, a több mint 800 ezer rekordot tartalmazó nemzetközi adatbázisnak csak igen kis százalékát érintené a félrevezető „alapérték” kódok jelenléte, ugyanakkor az is valószínű, hogy ezek éppen a legkeresettebb adatok lennének. Így a hálózati központok türelmet szavaztak, a nemzetközi központ pedig külön fájlban tárolja az egyébként folyamatosan érkező adatokat, várva a visszamenőleges átkódolások befejezését a nemzeti központok részéről.

A 776-os mező bevezetése időközben már megtörtént, így az adatbázis használói sok esetben mégis kapnak egyfajta jelzést arról, hogy az adott kiadvány többféle hordozón jelenik meg. Az 1. ábra egy keresés eredményét mutatja, melyet az egyelőre kísérleti üzemmódban (csak a hálózati központok számára) elérhető *ISSN Online* adatbázisban végeztünk el az „online” szóra keresve (a találatok száma 704). A találati listáról néhány címet kiválasztva a megjelenített rekordokban (lásd a 2. ábrát) megtalálhatjuk az említett 776-os mezőt, mely az eltérő hordozón megjelenő kiadváltozatokat összekapcsolja.

Olyan esetekben, amikor a kiadvány csak egyféle hordozón jelenik meg, ám nem nyomtatásban, a felhasználó számára a kódjelzés híján nem marad olyan fogódzó, amely egyértelműen megmondaná, milyen formában teszik közzé a dokumentumot. Az ISSN rekordokban ugyanis a címhez nem járul kiadásjelzés, amely az eltérő hordozót megnevezné. Egy ilyen soknyelvű adatbázisban, ahol 144 nyelven megjelenő időszaki kiadványok adatai szerepelnek

2. ábra

Néhány, a Norvég ISSN Nemzeti Központ által bejelentett rekord, benne az eltérő hordozón megjelenő kiadásváltozat kulcs címét és ISSN-jét tartalmazó 776-os mező

display : 9 records. [Download \(ISO2709\)](#)

001 08070229
 008 960131c19969999norq rp b nor
 012 &a1970324&b97C
 022 &a0807-0229
 082 &a324.248104
 210 &aAkershusvelgeren&bOnline
 222 0&aAkershusvelgeren&bOnline
 245 0&aAkershusvelgeren
 260 &aOslo&bAkershus høyre&c1996-
 710 0 &aHøyre (Akershus)
 776 2 &tAkershusvelgeren (Trykt utg.)&x0807-0210

001 08070695
 008 960625d19951995norz rp b nor
 012 &a1961106&b97A
 022 &a0807-0695
 082 &a248.8
 210 &aAktiv&bOslo. 1995. Online
 222 0&aAktiv&bOslo. 1995. Online
 245 0&aAktiv
 246 3&aVelkommen til Aktiv
 260 &aOslo&bDet norske lutherske indremisjonsselskap&c<1995>
 710 0 &aDet Norske lutherske indremisjonsselskap
 776 2 &tAktiv (Oslo. 1995. Trykt utg.)&x0806-5438
 779 2 &tFor fattig og rik (Online)&x0807-0652

001 08070423
 008 961017c19969999nork rp b nor
 012 &a1970103&b97B
 022 &a0807-0423
 082 &a306.77
 210 &aAktuel. rapp.&bOnline
 222 0&aAktuell rapport&bOnline
 245 0&aAktuell rapport
 260 &a<Oslo>&b<Nordic Publishing>&c1996-
 776 2 &tAktuell rapport (Trykt utg.)&x0803-2874

001 08077827
 008 961126c19979999norm rp b nor
 012 &a1970324&b97C
 022 &a0807-7827
 082 &a306.77
 210 &aAlle menn&bOnline
 222 0&aAlle menn&bOnline
 245 0&aAlle menn
 260 &aOslo&bNordic Publishing&c<199-?>-
 776 2 &tAlle menn (Trykt utg.)&x0803-3366

együtt, nem is lenne célszerű a kiadásjelzést tartalmazó szöveges információra hagyatkozni (ezért is döntött a hálózat a kódolt információ bevezetése mellett). Az ISSN regisztrációs rendszerben használt kulscímek pedig nem feltétlenül tartalmazzák a dokumentum hordozójára vonatkozó releváns információt.

Főcím – kulscím

Amennyiben a kiadvány főcíme egyedi, vagyis a nemzetközi adatbázisban ilyen cím még nem szerepel, a főcímet hozzárendeljük az ISSN-hez, és a rekordban kulscímként szerepel. Így az első közt említett *A bankár* című floppylap, vagy például a *Csavarment* című CD-periodikum rekordjában a hordozó kódján kívül semmi sem jelzi, hogy e kiadványok történetesen nem nyomtatott dokumentumok. (Vesd össze a 3/a és 3/b ábrákat.)

3/a ábra

A *Csavarment* című CD-periodikum rekordja az ISSN Online-ban

display : 1 records. [Download \(ISO2709\)](#)

```
001 14169991
008 970522c19979999hunk55x b hun
012 &a0970609&b97C
022 &a1416-9991
080 &a379.8
210 &aCsavarment
222 0&aCsavarment
260 &aBudapest&bVAR
```

3/b ábra

A *Csavarment* című CD-periodikum rekordja a hazai, ISSN-OSIRIS adatbázisban

```
*** MFN 16594 ***
001: 14169991
008: 970522`bc`c1997`d9999`ehun`fk`g55`hz`ib`jhun`kod
012: _ `a1970609
022: _ `a1416-9991
080: _ `a379.8
210: _ `aCsavarment
222: _ `aCsavarment
260: _ `aBudapest`bVAR
*** End 16594 ***
```

4. ábra

Keresés a „Népszabadság” címszóra az ISSN Online-ban. Az eltérő fizikai hordozó megnevezését a főcím tartalmazza.

ISSN Online expert search screen

Query : népszabadsag
Word count : népszabadsag
Matching durs : 7
Search time : 0:000

Page 1 of 1 records 1 to 7

ISSN	C.C	STATUS	KEY TITLE
☐ 0133-1725	HUN	1956-9999	Népszabadság (Budapesti kiad.)
☐ 0237-3777	HUN	1957-9999	Népszabadság (Vidéki kiad.)
☐ 1219-1281	HUN	1994-9999	Népszabadság-CD Népszabadság-Compact Disc Népszabadság (Budapest, 1994)
☐ 0237-1281	HUN	1987-9999	Népszabadság évkönyve
☐ 1219-821X	HUN	1996-9999	Népszabadság magazín
☐ 1416-4906	HUN	1996-9999	Népszabadság online Népszabadság (English version)
☐ 0862-6478	HUN	1990-9999	Népszabadság világm. könyvek Világm. könyvek

ISSN Online v. 2218 (21-10-97) Copyright © 1997 ISSN International Centre. All rights reserved. [Help](#)

Ha az egyébként egyedi főcím önmagában is tartalmazza a fizikai hordozó megnevezését, akkor a felhasználó közvetlenül megkapja a vonatkozó információt (a regisztrációs rendszer előírásaitól függetlenül). Ilyen címek előfordulnak az „online” szó keresésével létrehozott találati listán is (lásd az 1. ábrát). Vagy például, a „Népszabadság” címszóra keresve olyan találati listát kapunk (lásd a 4. ábrát), melyen szerepelnek a Népszabadság-CD és a Népszabadság online címek: főcímek és egyben kulcscímek is. Hasonlóképpen „beszélő” címek a Könyvek bibliográfiája floppyn vagy a Magyar nemzeti bibliográfia. Könyvek bibliográfiája – WWW. Amennyiben a kiadvány főcíme nem egyedi, vagyis több, azonos című kiadvány kerül bejelentésre a nemzetközi adatbázisba, a főcímetek megkülönböztető információval kell ellátni, így belőlük kulscímet konstruálni. Megkülönböztető információ lehet a megjelenési hely, ehhez járulhat még

a megjelenés éve; nyelvi kiadásváltozatok megkülönböztetésére a megfelelő nyelvű kiadást jelző kifejezést használjuk (Deutsche Ausgabe, English edition, Magyar kiadás stb.), ha egyébként a címük azonos. Ha egy időszaki kiadvány egyazon címen jelenik meg nyomtatott formában és valamilyen egyéb hordozón, a kulscím megalkotásakor a hordozóra utaló kifejezést használjuk megkülönböztető információként (lásd az 5. és 6. ábrákat).

Az előzőekből látható, hogy a kulscímalkotás mechanizmusa alapvetően változatlan maradt az újfajta hordozók megjelenésével. Ahogyan korábban is, a főcím egyediségétől függ a megkülönböztetés szükségessége, és a megkülönböztetés módja is követi a regisztrációs rendszerben eddig alkalmazott eljárásokat.

Ami igazán megváltozott, az a feldolgozás módja, az ehhez igénybe vett technikai eszközök – hiszen megváltoztak a címfelvétel forrásai.

5. ábra

A CADvilág folyóirat hagyományos és Internetes változatának kulscímében a megkülönböztető információ (kerek zárójelben) a hordozó megnevezését tartalmazza.

ISSN Online expert search screen

Query : cadvi*
 Word count : cadvi* : 2
 Matching query : 2
 Search time : 0:000

Display records

Page 1 of 1, records 1 to 2

ISSN	C.C	DATES	KEY TITLE
☐ 1417-2224	HUN	1997-9999	CADvilág (Nyomtatott) Computer Aided Designvilág (Nyomtatott)
☐ 1417-376X	HUN	1997-9999	CADvilág (Online) Computer Aided Designvilág (Online)

A leírás forrásai

Az ISSN nemzetközi regisztrációs rendszerében az időszaki kiadványok leírásai az ISBD(S) alapelveit követve készülnek. Lévéen azonban az ISBD(S) 1988-as kiadású, nem tartalmaz (nem is tartalmazhat) útmutatást a számítógéppel olvasható dokumentumok szabványos leírásakor alkalmazandó speciális eljárásokról. E speciális kérdéseket, azaz a leírás forrásainak és a források sorrendjének meghatározását az ISSN nemzeti központok képviselői éves üléseik alkalmával megtárgyalták, és az így kialakított egységes álláspontokat követve végzik a regisztrációs munkát. A szabályozók a rendszer kézikönyvében is helyet kapnak majd, amikor annak revideálására sor kerül, de egyes, közelebről érintett fejezetek kiegészítése, átírása már meg is történt.

Eleinte sok problémát okozott, hogy a számítógéppel olvasható, de kézzel fogható fizikai hordozón

megjelenő időszaki kiadványok a címleíráshoz túlságosan sok forrással rendelkeznek. A doboz, a papírtok, a címke, az esetleges kísérő anyag kézhezvéltelkor, azonnal olvasható formában közölnek adatokat a kiadványról. Nagy volt a kísértés, hogy a nyilvántartásba vétel gyorsaságának érdekében rögtön elkészítsük a leírást. A könyvtáros társadalom azonban – és az ISSN regisztrációs rendszer is – úgy döntött, hogy ezek a források a leírás számára másodlagosak, és a számítógéppel előhívható, a kiadvány tartalmával együtt megjelenő források szolgáljanak elsődlegesként a leírás alapjául. Az ilyen kiadványok azonosítása tehát a képernyőn látható információk alapján történik. Emellett szól az a gyakorlat is, mely szerint a különféle lemezek tartalmát gyakran helyi hálózatokon keresztül szolgáltatják a felhasználók számára, akik ilyenformán a külső forrásokon található információkkal nem is találkoznak. Természetesen, minden további forráson talált adat megadható a leírásban – így a külső

6. ábra

Az „*apéritif*” szó kulcscímként több megjelenési hellyel is szerepel az adatbázisban. Az *oslo*i megjelenési helyhez eltérő fizikai hordozókon közreadott kiadásváltozatok kapcsolódnak.

ISSN Online expert search screen

Query : *aperitif*
 Word count : *aperitif*: 6
 Matching query : 6
 Search time : 0:000

Display records

Page 1 of 1, records 1 to 6

ISSN	C. C	DATES	KEY TITLE
☐ 0711-0944	CAN	1981-9999	Apéritif
☐ 0807-4429	NOR	1996-9999	Apéritif (Oslo. Online) Aperitif
☐ 0805-6218	NOR	1995-9999	Apéritif (Oslo. Trykt utg.) Aperitif
☐ 0283-3387	SWE	1980-9999	Apéritif (Stockholm)
☐ 0805-4150	NOR	1991-1993	Aperitif (Trondheim)
☐ 0345-0929	SWE	1963-1980	Apéritif med bar-nytt

ISSN Online v1.251B (21-10-97) Copyright © 1997 ISSN International Centre. Bugs report: alex@issn.org

7. ábra

A *Népszabadság* CD-ROM kiadásváltozatának ISSN rekordja: a 222-es mezőben a kulcscím, a 246-os mezőben a címváltozatok.

display: 1 records. [Download \(ISO2709\)](#)

```
001 12197351
008 951228c19949999hunf55p b hun
012 &a3961030&b97A
022 &a1219-7351
080 &a070
210 &aNépszabadság-CD
222 0&aNépszabadság-CD
246 0&aNépszabadság-Compact Disc
246 4&aNépszabadság (Budapest. 1994)
260 &aBudapest&bHypermedia Syst.&bNépszabads. Rt.&bSajtóinformatika&c1995-
776 2 &tNépszabadság (Budapesti kiad.)&x0133-1752
776 2 &tNépszabadság online&x1416-4906
776 2 &tNépszabadság (Vidéki kiad.)&x0237-3777
```

forrásokon található címek címváltozatokként szerepelnek. Például, a *Népszabadság* CD-ROM változatának leírásakor a képernyő alapján megállapított kulcscím: *Népszabadság-CD* – a lemez külsején látható felirat azonban csupán: *Népszabadság*. Ez utóbbi borítócím kódolva került a címváltozatokat tartalmazó 246-os mezőbe (lásd a 7. ábrát).

A számítógéppel olvasható, de nem kézzel fogható fizikai hordozón megjelenő, a számítógépes világhálón, online módon közreadott kiadványok ese-

tében többnyire éppen ellenkezőleg: túlságosan kevés forrás alapján kell azonosító leírást készíteni. Előfordul, hogy a címen és a számozási adaton kívül a kiadvány semmi további adatot nem közöl magáról (lásd a 8. ábrát).

Más esetben éppen a címfej kialakítása hiányzik az online kiadványról. Egy elméleti matematika szaklapunk például így köszönti a világháló olvasóit: „Welcome to the *Electronic journal of the qualitative theory of differential equations*”. A cím önmagá-

8. ábra

A *Nem csak Pesti est* online változatának leírásakor, a kötelező 260-as mezőben, a megjelenési adatok feltüntetése (egyéb források híján) szögletes zárójelben, a nyomtatott kiadvány megjelenési adatai alapján történt.

display: 1 records. [Download \(ISO2709\)](#)

```
001 14173786
008 970724c19979999hunw55p b hun
012 &a0970818&b97D
022 &a1417-3786
080 &a379.8
210 &aNem csak Pesti est&bOnline
222 0&aNem csak Pesti est&bOnline
246 3&aPesti est (Online)
260 &a[Budapest]&b[Pesti Est Kft.]
776 2 &tNem csak Pesti est (Nyomtatott)&x1416-8200
```

9. ábra

Az *Electronic journal of the qualitative theory of differential equations* hazai online folyóirat „címképernyőjének” kinyomtatott oldala.

Editors in Chief:

- [T. A. Burton](#) (Southern Illinois University at Carbondale, USA)
- [L. Hatvani](#) (Bolyai Institute, University of Szeged, Hungary)

Managing Editor:

- [G. Makay](#) (Bolyai Institute, University of Szeged, Hungary)

If the connection is slow then try one of our [mirror sites](#) or [use e-mail](#) to access the paper on our server.

General information:

- [Purpose of this journal](#)
- [List of editors](#)
- [Subscription](#)
- [Information to authors](#)

Current volumes of the journal:

- [1997](#)
- [1998](#)

Viewing the papers:

- [Downloading and viewing the papers](#)
- [Viewing and printing DVI files](#)
- [Viewing and printing PostScript files](#)
- [Viewing and printing PCF files](#)

If you have comments or suggestions on these WWW pages, then please feel free to contact us at the e-mail address ejqtde@server.math.u-szeged.hu.

ban nem is fordul elő a folyóirat további Web-oldalain, csak egy-egy oldal kinyomtatásakor jelentik meg a fejlécen (lásd. a 9. ábrát).

Szerencsére akadnak olyan online kiadványok is, amelyek – nagyon előzékenyen – külön ikonnal teszik elérhetővé impresszumadataikat (például a *Pesti műsor* online változata: [http:// www.hungary.net/pestimusor/](http://www.hungary.net/pestimusor/)), és arra is van példa, hogy az online kiadvány közli saját ISSN-jét. (Ez ritkaság, mivel általában, ha a kiadvány nyomtatásban is megjelenik, a nyomtatott változat ISSN-je kerül a képernyőre.)

Az előbbiekből kitűnik, hogy az online kiadványok azonosításakor és leírásakor ugyanolyan típusú adatokra van szükség, mint a hagyományos dokumentumok esetében. Az időszaki kiadványként történő minősítés is hasonló módon történik: ugyanazokat az időszaki kiadványra jellemző jegyeket kérjük számon az online publikációkon, mint egyéb hordozók esetén. Azaz: egymást követő részegységeket kell az online dokumentumoknak felmutatniuk ahhoz, hogy az időszaki kiadvány fogalmának megfeleljenek. Ez az ismérv különbözteti meg őket az online elérhető adatbázisoktól, vagy az informá-

ciót tartalmazó és feltáró honlapoktól, amelyek – eltérő kiadványtípusra utaló jellemzőik folytán – nem jogosultak időszaki kiadvány azonosítóra, vagyis ISSN-re.

Összefoglalva

Az ISSN nemzetközi rendszerében sikerült az utóbbi évek során a meglévő alapelvekhez illeszkedő, jól használható szabályozókat kialakítani a különféle elektronikus hordozókon közzétett időszaki kiadványok azonosításához és nyilvántartásához. E kiadványfajták feldolgozásával a világ más-más tájain üzemelő ISSN nemzeti központok nem kis erőfeszítéseket tesznek, hogy nemzeti impresszumuk minél teljesebben szerepeljen a nemzetközi ISSN adatbázis rekordjai között.

A Magyar ISSN Nemzeti Központ is mindent megtesz annak érdekében, hogy e feladatnak megfeleljen. A kötelességpéldány rendelet hatálya alá tartozó (mágneslemezen, CD-ROM-on megjelenő) számítógéppel olvasható időszaki kiadványok feldolgozása a *Magyar nemzeti bibliográfia. Időszaki kiadványok bibliográfiája* szerkesztőségével összehan-

goltan történik, és gyakorlatilag csupán a kötelességpéldányok beszolgáltatásának függvénye. Sajnos, az online kiadványok terén a nemzeti központ csak igen rövid ideje tud eleget tenni adatszolgáltatási kötelezettségének a nemzetközi adatbázis számára, mivel a szükséges hálózati csatlakozás korábban nem állt rendelkezésre. Jelenleg a minimális műszaki feltételek mellett minimális emberi erőforrás jut e feladat teljesítésére, így az elmaradt feldolgozások hátraléka csak lassan apad. Ugyanakkor mindannyiunk érdeke, hogy a hazai online publikációk is adekvát módon képviselve legyenek a nemzetközi ISSN nyilvántartásban. E felelősségvállalás jegyében végzi munkáját a Magyar ISSN Nemzeti Központ, az Országos Széchényi Könyvtár gyarapítási és feldolgozó főosztályán.

Irodalom

1. *ISDS Manual*. - 2. rev. ed. - Paris : ISDS International Centre, 1986
2. *ISO 3297:1972 Information and documentation*. International Standard Serial Numbering

400 lipcsei joghallgató távolvasási akcióval tiltakozott a jogi kari könyvtár gyarapítási keretének drasztikus csökkentése ellen: egész éjszakára bentmaradtak olvasni a könyvtárban. Néhány professzor is velük tartott.
(*DBI-Pressespiegel*. 1998. febr.)
